

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 3.6.2009
СОМ(2009) 257 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Споделен ангажимент за трудова заетост

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Споделен ангажимент за трудова заетост

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Основното въздействие на рецесията засяга хората: днес главното предизвикателство за ЕС трябва да бъде предотвратяването на високите нива на безработицата, даването на подтик за създаване на работни места и прокарването на пътя за обновление на икономиката, устойчиво възстановяване и растеж. Това ще бъде постигнато единствено с по-крепко сътрудничество между всички заинтересовани страни, по-добро координиране на политиките и взаимното обогатяване със знания, т.е. със споделен ангажимент за развитие и осъществяване на правилните политики и действия: запазване на устойчиви работни места в рамките на стабилни икономически дейности и помощ за хората да бъдат продуктивно трудово заети, подкрепа на най-уязвимите групи от населението, подготовка за професиите и уменията на бъдещето. Мерките, необходими за борба със социалното въздействие на настоящата криза, както и с въздействието ѝ върху трудовата заетост трябва да вървят ръка за ръка с необходимите структурни реформи, насочени към преодоляване на дългосрочните предизвикателства на глобализацията, демографските изменения и изменението на климата.

Лисабонската стратегия на ЕС подчерта, че за създаването на работни места се разчита на активна политика за трудова заетост, стабилна макроикономическа рамка, инвестиции в умения, изследвания и инфраструктура, по-добро регулиране и насърчаване на предприемачеството и иновациите. ЕС реагира бързо на кризата посредством Европейския план за икономическо възстановяване, в който се изтъква нуждата от противопоставяне на последиците от кризата за работните места. Още първите резултати от плана са обещаващи и социалните предпазни мрежи играят своята стабилизираща роля. Вземите от държавите-членки мерки за възстановяване до голяма степен съответстват на дългосрочните цели на Съюза за реформи (вж. приложение 1).

Но понеже положението на пазарите на труда продължава да се влошава вследствие на икономическия спад, са необходими допълнителни действия. От пролетния Европейски съвет насам Комисията, държавите-членки, Европейския парламент, социалните партньори и представителите на гражданското общество работят за намирането на най-добрите начини за справяне с въздействието на кризата върху работните места.

2. СПОДЕЛЕН АНГАЖИМЕНТ ЗА ТРУДОВА ЗАЕТОСТ: КЛЮЧОВИ ПРИОРИТЕТИ И ДЕЙСТВИЯ

Европа не трябва единствено да се бори с рецесията, но и да я превърне във възможност за създаването на икономика, която е в по-голяма степен производителна, новаторска и отличаваща се с по-големи умения и по-ниски въглеродородни емисии. Икономика, която се характеризира с отворени и благоприятстващи включването пазари, предлага възможност за едно по-сплотено и равноправно общество, както и работни места, които са съобразени с възрастовия фактор, равенството между половете и баланса между работата и личния живот. Това не може да бъде единично усилие, а по-скоро непрестанен колективен процес.

Европейските пазари на труда ще се променят дълбоко вследствие на кризата. На работещите и дружествата трябва да бъдат дадени необходимите средства за успешно приспособяване към променящата се действителност: да се запазят стабилните работни места, да се усъвършенстват уменията на всички нива, да бъдат върнати хората на работа и да се положат предпоставките за създаването на нови работни места. „Зелените работни места“ имат потенциала да се превърнат в ключов участък на растежа на бъдещите пазари на труда в ЕС. И днес повече от 20 млн. работни места в ЕС могат да бъдат разглеждани като „зелени работни места“ (10 % от общата трудова заетост), като последните данни сочат, че до 2020 г. броят на работните места само в отрасъла на възобновяемата енергия има потенциала да се удвои до 2,8 млн.¹

„Гъвкавата сигурност“ остава правилният подход към модернизирането и насърчаването на адаптивността на пазарите на труда, увеличаването на конкурентоспособността и подготовката за възстановяването. Комисията приветства споразумението на социалните партньори в ЕС в рамката на тяхната съвместна работна програма за мониторинг на прилагането на общите принципи на ЕС по отношение на „гъвкавата сигурност“ и за извличане на общи поуки.

В съобщението на Комисията „Движеща сила за възстановяването на Европа“² са очертани редица елементи на помощ за държавите-членки с цел да създадат и изпълнят целесъобразни и ефективни политики в областта на трудовата заетост. На тази основа пролетният Европейски съвет и трите работни срещи, посветени на трудовата заетост, проведени в Мадрид, Стокхолм и Прага през април 2009 г. спомогнаха за определянето на **три ключови приоритета**: запазване на трудовата заетост, създаване на работни места, насърчаване на мобилността; усъвършенстване на уменията и задоволяване на нуждите на пазара на труда; подобряване на достъпа до работа. И накрая, срещата на върха по въпросите на трудовата заетост на 7 май позволи размяна на мнения по тези приоритети и беше намерена обща основа за 10 действия³.

¹ Вж.: http://ec.europa.eu/energy/renewables/studies/doc/renewables/2009_employ_res_report.pdf

² COM(2009) 114, 4.3.2009 г.

³ Вж.: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=en&eventsId=173&furtherEvents=yes>

Като доразвива тези общи усилия, настоящото съобщение предлага на ЕС поемането на споделен ангажимент за трудова заетост с цел да се задълбочи сътрудничеството между съюза и неговите държави-членки, както и между социалните партньори в ЕС по отношение на три ключови приоритета, в центъра на които са конкретни действия и които са подкрепени от всички налични инструменти на Общността, по-специално от Европейския социален фонд (ЕСФ) и Фонда за приспособяване към глобализацията. Приоритетите и действията следва да бъдат съобразени с променящото се състояние на пазара на труда и бюджета на всяка държава-членка, както и да се стремят да постигнат максимална добавена стойност на действията на ЕС в подкрепа на усилията на държавите-членки и социалните партньори. Споделеният ангажимент следва да допринесе за ролята на Европа по отношение на формата, която да приемат глобалните усилия на международната общност за възстановяване и устойчив растеж. Напредъкът на изпълнението следва да бъде обсъден от Комисията, държавите-членки и социалните партньори по време на тристранните социални срещи на върха.

2.1. ЗАПАЗВАНЕ НА ТРУДОВАТА ЗАЕТОСТ, СЪЗДАВАНЕ НА РАБОТНИ МЕСТА, НАСЪРЧАВАНЕ НА МОБИЛНОСТТА

Временните схеми за работа на съкратено работно време бяха ефективни по отношение на запазването на работните места в няколко държави-членки, особено когато бяха придружени от финансова помощ в случай на намалели доходи и за обучение. Те представляват важна част от принципите на ЕС за „гъвкавата сигурност“ и националните пътеки за гъвкава сигурност. Тези схеми могат да спестят на фирмите значителни разходи, свързани със съкращаването и (повторното) наемане на работници, предотвратяват загубата на специфичен за отделните фирми човешки капитал и в същото време увеличава годността за трудова заетост на работниците. Те следват да бъдат временни и добре насочени и да не подкопават участието на пазара на труда и конкурентоспособността, като МСП и работещите на непостоянни договори следва също да се възползват от тях.

Създаването на работни места изисква подходяща среда за предприемачество, иновации и самостоятелна заетост, както и повишено внимание към политиките по отношение на търсенето. По същия начин наличието на практическа култура на прогнозиране и управление на реструктурирането на бизнеса — с участието на дружества, работници, социални партньори и публични органи, може да подобри конкурентоспособността и адаптивността и да гарантира професионалното израстване на работещите, като същевременно запазва икономическия облик на регионите и общностите. Комисията приветства съвместната работа на социалните партньори в ЕС, свързана с реструктурирането, която следва да служи като основа на по-адекватно информирани практики. Споразуменията, по които са страни публичните служби по заетостта и социалните партньори, биха могли да гарантират, че съкратените работници ще получават подкрепата, от която се нуждаят за намиране на нова работа, включително обучение. Държавите-членки могат да предоставят държавни помощи на новосъздадени малки предприятия в подпомагани региони или на предприятия, създадени от жени-предприемачи. Еврофондът — Европейската фондация за подобряване на условията на живот и труд, и CEDEFOP — Европейският център за развитие на професионалното

обучение, ще бъдат мобилизирани за предоставянето на информация и експертни познания относно управлението на промени и прогнозирането на умения.

Дори в разгара на настоящата криза много свободни работни места остават незаети в цяла Европа, което се дължи на разминаването между предлаганите умения и нуждите на пазара на труда. На работниците, които са загубили работата си, следва да бъде дадена по-добра възможност да търсят работа в чужбина, без да губят правото си на обезщетения за безработица в страната по пребиваване. Тази възможност съществува, но по принцип е ограничена до кратък, тримесечен период. Понастоящем мобилността също е много ограничена, включително за тези, които усвояват професия в работна среда, и стажанти, което се дължи на твърде различните обстоятелства в държавите-членки и липсата на информация за гражданите за възможностите за мобилност. В този контекст на публичните служби по заетостта се пада да играят ключова роля. Ефективното прилагане на Директивата за командированите работници изисква засилено административно сътрудничество и обмен на добри практики.

Предложени приоритетни действия

По-добро използване на схемите за работа на съкратено работно време

- Създаване от държавите-членки на ефективни схеми, подкрепени от Европейския социален фонд (ЕСФ), за запазване на жизнеспособните работни места и оптимизиране на въздействието на временните схеми за работа на съкратено работно време и обучение, като при това се избягват негативните странични ефекти (вж. приложение 2).

По-добро прогнозиране и управление на реструктурирането

- Комисията създаде практически „Набор от инструменти за реструктуриране“⁴. На тази основа обменът на опит между всички заинтересовани страни би могъл да доведе до развитието на най-добри практики за улесняване на прогнозирането и управлението на реструктурирането на бизнеса с подкрепата на ЕСФ;
- За улеснение на процеса на реструктуриране социалните партньори биха могли да установят отраслови партньорства т.е. споразумения за специфични планове за действие и разпределяне на тежестите с регионалните и местните органи с подкрепата на ЕСФ. С подкрепата на Комисията тези партньорства биха могли да бъдат подходящи за отраслите, които са изправени пред предизвикателства, обхващащи целия ЕС, като се възползват от примера на автомобилната индустрия. По същия начин социалните партньори и местните органи следва при всяка възможност да сключват договорни споразумения за подпомагане на работниците, изложени на съкращения, да намерят нова работа посредством обучение, персонални професионални напътствия и търсене

⁴

Вж.: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=en>

на ново работно място: съкращението следва да бъде единствено последен вариант.

Насърчаване на създаването на работни места

- Държавите-членки следва да направят по-интензивна работата по създаване на благоприятна за предприемачеството среда, т.е. чрез устойчиво намаление на несвързаните със заплащането трудови разходи, включително на данъчното облагане, инвестиции в изследвания и инфраструктура, намаление на административните тежести, поощряване на по-доброто регулиране и мерките за окуражаване на създаването на МСП;
- Държавите-членки заедно със социалните партньори и с подкрепата на ЕСФ следва да подпомагат безработните и младите хора при стартирането на собствен бизнес на устойчива основа, напр. посредством осигуряването на бизнес обучение и начален капитал.

Улесняване на мобилността

- Комисията ще даде ход на мащабна осведомителна и информативна кампания относно възможностите за мобилност в рамките на ЕС, основана на портала за свободни работни места „EURES“⁵. Тя ще създаде също така нова онлайн услуга „Match and Map“, която да бъде готова за пилотно въвеждане в действие до края на 2009 г., като предоставя информация относно професиите, уменията, възможностите за учене и обучение, с което да спомогне за намирането на най-доброто съчетание между компетенциите на отделния кандидат за работа и наличните свободни работни места в цяла Европа;
- Държавите-членки се приканват да разширят до 6 месеца правото на обезщетения за безработица на безработните граждани, които търсят работа в друга държава-членка.

2.2. УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА УМЕНИЯТА, ЗАДОВОЛЯВАНЕ НА НУЖДИТЕ НА ПАЗАРА НА ТРУДА

Благоденствието на Европа зависи от нейната способност да създава конкурентоспособни и устойчиви работни места, заемани от работна сила, отличаваща се с високите си умения. Споделеният ангажимент за усъвършенстване на уменията на всички равнища е от решаващо значение както по отношение на краткосрочното въздействие на кризата върху заетостта, така и на прокарването на пътя за конкурентоспособна и основана на знанието икономика с ниски въглеродни емисии.

Необходимо е образованието и обучението да бъдат в по-голям унисон с нуждите на пазара на труда, включително на традиционните отрасли на икономиката. Младите хора се нуждаят от правилните умения, за да могат да се възползват от настоящите възможности за работа, както и от умения, приложими в различни области, които да ги направят адаптивни в бързо променящия се пазар на труда. Липсата на признание на умения и компетенции, придобити извън рамките на официалното образование, възпрепятства намирането на работа. На социалния диалог се пада да играе

⁵ <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=en>

важна роля за определянето, придобиването и признаването на уменията, особено в ново появилите се отрасли на икономиката.

За да не бъдат пропуснати възможностите за възстановяване и за да се насърчат социалните иновации, е от съществено значение да се определят настоящите и бъдещите нужди от умения, както е предвидено в инициативата „Нови умения за нови работни места“. В някои държави-членки има съвети на отраслово ниво по въпросите на трудовата заетост и уменията, които вече спомагат за да бъдат събрани заедно бизнесът, социалните партньори и публичните органи за определяне на бъдещите нужди; редица партньорства между университети и бизнеса имат за цел подобро разработване на учебни програми, предприемачество и трансфер на знания. Тези инициативи следва да се превърнат в обща практика и да осигурят основата на образователните планове и плановете за обучение.

Нуждата от модернизирани образование и обучението не свършва с началното образование. Данните показват, че за дружествата, които не обучават своите работници, съществува два пъти по-голяма вероятност да фалират отколкото за фирми, които правят това. По-специално МСП и иновативният бизнес често имат нужда от целева подкрепа, тъй като те са изправени пред особени предизвикателства по отношение на уменията и пред по-големи ограничения при финансирането отколкото по-големите дружества. Механизмите за съвместно финансиране от публичните органи, дружествата и социалните партньори биха могли да допринесат за поддържането и увеличаването на участието в различни обучения.

Предвид намалелия брой незаети работни места в икономическия спад хората, които сега завършват образованието си, са изправени пред риска от периоди на безработица и бездействие, които могат да накърнят тяхната годност за трудова заетост дори след възстановяването. Без основни умения, а те много често липсват, е даже още по-трудно да се намери работа. Младите хора, които сега се опитват да се включат в пазара на труда, се нуждаят от възможно най-добрата подкрепа под формата на назначаване на работа, практическо обучение, свързано с работата, или достъп до допълнителни форми на учение, за да придобият ключови компетенции, необходими за бъдещ успех на пазара на труда. Подкрепа може да бъде оказана посредством поддържане и развиване на възможността за усвояването на професия в работна среда в дружествата и публичния сектор, въпреки кризата, посредством добре планирани национални цели, повече възможности за учебна мобилност, включително за тези, които усвояват професия в работна среда, и за професионално образование и обучение, както и за дипломираните стажанти и решителни действия за намаляване на броя на преждевременно напусналите училище и на младите хора с недостатъчно ниво на ключови компетенции. Програмата на ЕС за обучение през целия живот следва също да бъде мобилизирана в подкрепа на действия за проучване на начините за подобряване на придобиването на умения, които съответстват на работните места, и на партньорствата между бизнеса и образователните институции.

Предложени приоритетни действия

Усъвършенстване на уменията, засилване на обучението през целия живот

- Комисията ще работи по-интензивно по програмата на инициативата „Нови умения за нови работни места“. Тя ще представи отраслов анализ на новопоявилите се нужди от умения, включително от умения за икономика с ниски въглеродни емисии. Тя ще разпространи „Ръководство за обучение в МСП“ и ще проучи възможността за създаване на равнището на ЕС на отраслови съвети за уменията, в които са събрани заедно бизнесът, социалните партньори и публичните органи;
- Държавите-членки следва да използват наличната подкрепа на ЕСФ за спешно укрепване на своя капацитет за прогнозиране и предвиждане на бъдещи нужди от умения, така че да се постигне по-добро съответствие между търсенето и предлагането на умения в отрасли и индустрии, които са най-силно засегнати от кризата. Държавите-членки следва да продължат да повишават качеството и достъпа до образование и обучение;
- Държавите-членки следва да работят със социалните партньори за по-нататъшното развитие и прилагане на националните квалификационни рамки, основани на учебните резултати и свързани с Европейската квалификационна рамка. В това следва да бъдат включени и усъвършенствани схеми за удостоверяване на умения, включително на тези, придобити извън рамките на официалното образование, по-специално в отраслите с голям потенциал за растеж на работните места като здравеопазването или дългосрочните грижи;
- Комисията заедно с държавите-членки следва в рамките на новата стратегическа рамка за образование и обучение да засили ефективността на учението през целия живот посредством насърчаването на гъвкавите форми на учение и пътеките на обучение. Неотдавна Съюзът се споразумя, че 15% от работещите следва да участват в обучение през целия живот, а до 2020 г. 40 % от хората на възраст между 30 и 34 г. следва да имат завършено университетско образование. За да се гарантира бърз напредък в повишаването на уменията на работната сила по отношение на тези целеви показатели, държавите-членки се приканват да установят национални цели в областите, обхванати от европейските целеви показатели, като всяка от държавите отчита своите потребности.

Помощ за младите хора сега

Държавите-членки с подкрепата на Комисията и ЕСФ, а когато е целесъобразно и на социалните партньори, следва:

- да гарантират, че до края на 2010 г. най-малко 5 млн. млади европейци ще могат да се запишат да получат висококачествено обучение в работна среда. Дружествата следва също да продължат да предлагат стажантски места с цел да се развие годността за трудова заетост на учащите се;
- да разработят спешно стратегии за намаляване на преждевременното напускане на училище и да гарантират, че повече млади хора ще излизат от училище с квалификациите на завършено средно образование, тъй като много държави са все още далече от целевия показател на ЕС от

максимум 10 % отпаднали от училище. Това би трябвало да включва: мерки за задържане на младежите в училище за по-дълго време; повишаване на минималната възраст, на която може да се напусне училище; финансови помощи за посещаване на училище; гъвкави и алтернативни образователни пътеки в училищата и институтите за професионално обучение;

- да подпомогнат постигането на целта на ЕС „Ново начало“ за младите безработни: всеки следва да получи рано възможност за обучение или работа: за 15—19 годишните не по-късно от един месец, след като са станали безработни, и два месеца за 20—24 годишните; да подкрепят младежките организации при предоставянето на обучение и помощ на преждевременно напусналите училище и отпадналите от училище.

2.3. ПОДОБРЯВАНЕ НА ДОСТЪПА ДО РАБОТА

С цел да се смекчат социалните последици от кризата е от съществено значение да се запази и увеличи броят на хората на пазара на труда, по-специално жените, по-възрастните работници и други групи, които се натъкват на дискриминация, да се предотврати дългосрочната безработица и бездействие. Най-добрият начин за измъкване от положението на социално изключване е трудовата заетост: работата е в началото на социална Европа — дори преди кризата обаче твърде много граждани на ЕС, които биха могли да се присъединят към пазара на труда, нямаха достъп до работа.

Общите принципи на ЕС за активно включване предоставят интегрирана рамка за увеличаване на трудовата заетост, за борба срещу социалното изключване и подкрепа на социалното сплотяване чрез модернизирани системи за социална защита. Бързото прилагане и мониторинг на неотдавнашната препоръка на Комисията за активно включване, одобрена от Съвета, е по-наложително от всякога. Кризата води до необходимост от нови видове солидарност. Схемите за минимален доход, вече действащи в повечето държави-членки, могат автоматично да играят важна стабилизираща роля, като могат да бъдат подсилени, ако е необходимо поддържането на покупателната способност на хората без работа, по-специално в страните, където обхватът или продължителността на обезщетенията за безработица са най-ограничени.

Необходими са спешни действия, за да се извлече полза от преминаването на друга работа, както и да се подобри достъпът до работа: да се намалят разходите на работодателите за наемане на работници и да се оползотвори потенциалът за създаване на работни места за хора с ниски умения; да се намалят факторите, които противодействат започването на работа; да се подобри структурата на данъците и обезщетенията, така че да има смисъл да се работи, включително като се намали данъчното бреме върху доходите на втория член на домакинството; да се предоставят стимули на безработните да започнат собствен бизнес, напр. посредством обучение по предприемачество или микрокредити. Държавите, които сега са изправени пред потоци от завръщащи се поради кризата, емигрирали по-рано работници следва също да способстват за бързата им интеграция на пазара на труда. Тъй като жените работят по несигурни договори или са извън пазара на труда по-често

отколкото мъжете, следва да бъдат укрепени мерките, гарантиращи равенството между половете.

За да се подобрят шансовете на хората в неравностойно положение за успех на пазара на труда, включително на легалните имигранти от трети страни, както и за да се помогне на съкратените работници на възможно най-ранен етап, е безспорно наложително да се подобри сътрудничеството между публичните органи, публичните и частни служби по заетостта, образователните служби за възрастни, социалните партньори и гражданското общество. По-специално държавите-членки и публичните служби по заетостта следва в по-голяма степен да се поучат от опита на другия с цел подобряване на ефективността и резултатността на активните политики на пазара на труда.

Предложени приоритетни действия

В по-голяма степен активизиране и улесняване достъпа до работа

Държавите-членки следва да заделят значителна част от своите ресурси по линия на ЕСФ за подобряване на ефективността на своите национални системи за заетост и активните политики на пазара на труда, както и да предоставят стимули за започването на бизнес или за самостоятелна заетост. Държавите-членки следва да увеличат усилията за активно прилагане и осъществяване на мониторинг на общите принципи на ЕС за активно включване. В съответствие с тези принципи и предвид широките възможности, разкрити от съществуващите правила за държавните помощи, те се приканват:

- да подпомогнат постигането на целта на ЕС „Ново начало“ по отношение безработните в зряла възраст, да гарантират, че те ще получат нова работа, допълнително обучение, обучение в работна среда или ще бъдат включени в друга мярка за трудова заетост не по-късно от 3 месеца, след като са се регистрирали в публичната служба по заетостта;
- да подпомагат дългосрочно безработните да започнат пак работа като намалят разходите, които не са свързани със заплащането, напр. като се премахнат вноските за социална сигурност при наемането на дългосрочно безработен за 6 месеца и като се прилага по-ниска ставка за допълнителен период;
- да поощряват наемането на работа на уязвими групи и по-възрастни работници чрез целенасочени допълнителни помощи за работещи и стимули за наемането им, включително в социалната икономика, като при това не се поощряват схемите за ранно пенсиониране;
- да стимулират търсенето и работните места за работници с ниски умения, напр. чрез въвеждане на данъчни облекчения или други стимули като бонусе за услуги за домакинство и услуги, свързани с полагането на различни видове грижи;
- да засилят с подкрепата на Комисията сътрудничеството и обмена на опит между публичните и частни служби по заетостта, да увеличат техния капацитет, необходим за обслужването на новия голям поток от търсещи работа.

3. ПО-ДОБРО ИЗПОЛЗВАНЕ НА СРЕДСТВАТА НА ОБЩНОСТТА

Споделеният ангажимент за трудова заетост трябва да се опира на всички налични инструменти на Общността. Посредством ЕСФ държавите-членки вече поддържат много мерки за възстановяване, които съответстват на ключовите приоритети и действия, определени в настоящото съобщение (вж. приложение 3). Освен това след приемането на Европейския план за възстановяване институциите на ЕС одобриха редица законодателни промени, които засилват ролята на ЕСФ за смекчаване на последиците от кризата. Възможностите на Европейския фонд за регионално развитие също следва да бъдат напълно оползотворени в подкрепа на антикризисните действия.

Бяха опростени достъпът и използването на ЕСФ; предварителните плащания по ЕСФ за държавите-членки бяха ускорени и увеличени: изплатени са около 1,8 млрд. EUR. Приложното поле на Европейския фонд за приспособяване към глобализацията (ЕФПГ) също беше разширено и сега фондът може да бъде напълно мобилизиран: всяко закриване на дружество в резултат на кризата, което засяга поне 500 работника, сега може да бъде обхванато; критериите за кандидатстване също бяха опростени.

3.1. МОБИЛИЗАЦИЯ НА ВСИЧКИ НАЛИЧНИ ФОНДОВЕ В ОТГОВОР НА КРИЗАТА

ЕСФ е изключителен инструмент за инвестиции в хора: ежегодно приблизително 9 млн. граждани се възползват директно от подкрепата на ЕСФ. За пълното оползотворяване на тези възможности може да бъде направено повече. Внезапното въздействие на кризата изисква спешната мобилизация на ресурсите на ЕСФ, които обикновено се изплащат постепенно в продължение на период от 9 до 10 години. Посредством пълното използване на бюджета, наличен в рамките на финансовите перспективи на ЕС, Комисията ще гарантира възможността ЕСФ да разполага с приблизително **19 млрд. EUR само за периода 2009—2010 г.**

Комисията ще подкрепя активно държавите-членки за бързото предоставяне на тези средства при пълно зачитане на правилата на Общността за държавните помощи⁶. Тя ще въведе съкратена процедура за всеки един случай, когато се налага адаптиране на програма на ЕСФ, като скъси продължителността на процеса до не повече от 1 месец и ще предостави оперативни насоки на националните органи. Комисията призовава също държавите-членки да ускорят изразходването и да намалят спънките в националните системи за финансиране, така че плащанията на ЕСФ по националните бюджетни сметки да се извършват бързо за бенефициерите по програмите на ЕСФ. Държавите-членки също така се насърчават да се възползват напълно от заемите на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ), за да увеличат разходите по ЕСФ за своите пакети от мерки за бързо възстановяване.

⁶ Комисията прие днес насоки за допустимата държавна помощ за обучение както и насоки за допустимата държавна помощ за работници в неравностойно положение и работници с увреждания – SEC(2009) 719.

Участието на социалните партньори е от ключово значение за успеха на мерките по трудовата заетост, илюстрация за което са техните ценни „Съвместни препоръки относно подкрепата за икономическо възстановяване по линия на ЕСФ“. ЕСФ може да помогне: **1,2 млрд. EUR са предназначени за социалните партньори в рамките на ЕСФ** в изоставашите региони, изключително за изграждане на капацитет и съвместни действия; социалните партньори в сътрудничество с държавите-членки следва напълно да се възползват от този механизъм на финансиране.

С цел да се постигне максимално въздействие от финансовата подкрепа на ЕС и националната финансова подкрепа за ключовите приоритети и действията, очертани в съобщението, държавите-членки с подкрепата на социалните партньори ще бъдат подпомогнати да изготвят **пакети от мерки за бързо реагиране, като в центъра на финансовата подкрепа от ЕСФ да бъдат:**

- **помощта за работниците и дружествата, които преминават през процес на реструктуриране**, включително схеми за обучение в дружествата, съчетано по целесъобразност със стимули за наемане на работа на дългосрочно безработни; стимули за/намаляване на разходите за мобилност към региони, които предлагат възможности за работа (напр. субсидиране на транспортните разходи);
- **поощряването на предприемачеството и самостоятелната заетост**, включително започване на бизнес или намаляване на разходите за вземане на заем; съставяне на устойчиви бизнес планове и наставничество на новите предприятия; намаляване на бюрократичните спънки и опростяване на процедурите за учредяване на фирми;
- **„напасването“ на уменията и нуждите на пазара на труда**, включително висококачествени схеми на обучение и образование; нови схеми на обучение или учебни програми по предприемачество и икономика с ниски въглеродни емисии; изследвания за насърчаване на иновациите; инструменти, включително информационните и комуникационните технологии, за по-добър мониторинг и прогнозиране на нуждите на пазара на труда;
- **младите хора**, включително създаване на повече работни места или безвъзмездни помощи или заеми за обучение и официално образование; стимули за дружествата за да осигуряват стажантски места или места за обучение в работна среда, или да наемат млади хора на работа; алтернативни пътеки за обучение за напуснали преждевременно училище;
- **най-уязвимите групи**, включително мерки за активиране и стимули за дружествата да наемат на работа работници в неблагоприятно положение или да адаптират условията на работа по отношение на баланса между работата и личния живот и специфичните нужди (напр. за по-възрастни работници и хора с увреждания);
- **публичните служби по заетостта**, включително предоставянето на услуги на нарастващия брой клиенти, усъвършенстването на уменията на

персонала на публичните служби по заетостта и насърчаването на сътрудничеството с други заинтересовани страни.

3.2. УСКОРЕНО ФИНАНСИРАНЕ ЗА СПРАВЯНЕ С КРИЗАТА

Две възможности за ускорено финансиране ще помогнат съществено за мерките за възстановяване на държавите-членки:

- За да подкрепи изпълнението на пакетите от мерки за бързо възстановяване, както и по-общо за инвестиции по линията на политиката на сближаване, Комисията ще предложи в скоро време изменение на Регламента за структурните фондове, за да даде възможност на държавите-членки да **не предоставят национално съфинансиране през 2009 г. и 2010 г.** Без да изменя разпределението на средствата между държавите-членки или годишния таван на финансовата рамка на ЕС за бюджетните кредити за плащания, тази опция за предварително изплащане на разходите чрез 100% ставка на възстановяване на ЕС по време на очакваната кулминация на кризата следва да ускори изпълнението на проектите, като намалява същевременно финансовите притеснения на държавите-членки, в които съфинансирането от ЕСФ представлява значителна сума от общите разходи за трудова заетост. Комисията в партньорство с държавите-членки ще следи отблизо въздействието на пакетите от мерки за бързо реагиране посредством наличните системи на ЕСФ за годишни и стратегически доклади.
- За да предложи нов шанс на безработните и да открие пътя към предприемачеството за някои от групите в Европа в най-неблагоприятно положение, включително младежите, Комисията ще предложи в скоро време нов **механизъм на ЕС за микрофинансиране за трудова заетост** с цел развиването на микропредприятия и на социалната икономика. Посредством преразпределяне на 100 млн. EUR от съществуващия бюджет, които биха могли да послужат за набавянето на други **500 млн. EUR** в съвместна инициатива с международните финансови институции, по-специално групата на ЕИБ, този нов инструмент ще разшири обхвата на целевата финансова помощ за нови предприемачи в настоящия контекст на намален достъп до кредит. Основателите на микропредприятия ще получат също подкрепа под формата на наставничество, обучение, персонални професионални напътствия и изграждане на капацитет в допълнение към помощта за изплащане на лихви, предоставяна от ЕСФ.

4. ПОДГОТОВКА ЗА БЪДЕЩЕТО

За да излезе по-силен от кризата ЕС трябва напълно да оползотвори възможностите на европейската социална пазарна икономика, като преследва своята дългосрочна стратегия за реформи за превръщането на Съюза в нисковъглеродна, конкурентоспособна, иновативна икономика с отворени пазари на труда, която е предпоставка за общество с по-голяма степен на включване и по-добри работни места. За тази цел Европа трябва да инвестира в уменията и годността за трудова заетост на хората и да осигури благоприятстващи включването, ефикасни пазари на труда, които се градят на принципите на гъвкавата сигурност.

При все че последиците от настоящата криза да са безпрецедентни и много работни места да бяха загубени през последните няколко месеца, много повече бяха създадени през годините на растеж, които я предхождаха. През последните дванадесет години ЕС игра способства за насърчаването на напредъка на политиките и постиженията на пазара на труда първо, с Европейската стратегия за заетостта (ЕСЗ), и след това, в рамките на Лисабонската стратегия, чрез определяне на общите предизвикателства, приоритети и най-добри практики, както и чрез амбициозни общи цели и показатели и чрез взаимно обогатяване със знания.

Основната отговорност за развитието на пазара на труда и социалните политики ще продължи да бъде носена от държавите-членки. Разнообразието на ситуациите между и в рамките на държавите-членки може да налага по-диференциран подход. И все пак споделените ценности на откритост, солидарност и предоставяне на възможности, подкрепени с различни национални политики, политиките и институциите на ЕС и обширното законодателство на Общността ще осигурят истински предимства и добавена стойност на ЕС за европейските граждани.

Тези ценности следва да продължат да бъдат в основата на отговора на Съюза на кризата. Всъщност ролята на Съюза е по-важна от всякога. Стратегията на ЕС за периода след 2010 г. в областта на трудовата заетост ще се нуждае от усъвършенствани инструменти, ресурси и методи, както и от ясно виждане за ключовите предизвикателства, пред които са изправени нашите общества, в помощ на Европа и нейните граждани за излизане от рецесията по-силни от всякога.

Политическата координация в рамките на ЕСЗ, включително чрез насоки за трудовата заетост и специфични за всяка страна препоръки, бяха ключов инструмент за поощряването на реформите, които да подхранят икономическия растеж и създаването на работни места. Все пак в светлината на миналия опит и на глобалните, стратегическите, технологичните, демографските и екологичните предизвикателства бъдещите политики и цели ще трябва да бъдат укрепени, за да насърчават допълнително производителността, конкурентоспособността и социалното равенство.

До края на 2009 г. Комисията ще представи предложения за стратегия за растеж и работни места за периода след 2010 г., включително относно стратегия за заетост. В този случай Комисията ще отчете текущите обсъждания между институциите на ЕС и всички заинтересовани страни, по-специално относно редица насоки, които бяха изтъкнати досега:

- Трите ключови политически приоритета, описани в настоящото съобщение, ще бъдат в еднаква степен релевантни и за бъдещата ЕСЗ, предвид стремежа на Съюза да хвърли мост между смекчаването на кризата и подготовката на възстановяването. ЕСЗ следва да помогне на политиките за пазара на труда да дадат импулс на растежа и създаването на работни места, да увеличат драматично равнището на уменията и да оползотворят положителната роля за икономиката на политиките за включване по отношение на постиженията на трудовата заетост и финансовата устойчивост;

- В рамките на обновената стратегия на ЕС за растеж и работни места ЕСЗ следва да бъде опростена и направена по-целенасочена, за да се гарантира по-голяма последователност;
- Следва да бъдат засилени ангажиментът и отговорността на национално равнище посредством по-голямо участие на националните парламенти, социалните партньори и другите заинтересовани страни в съставянето и приемането на програмите за реформи на държавите-членки. По-целенасоченото използване на структурните фондове, по-специално на ЕСФ, следва да подкрепя осъществяването на политиките за трудова заетост;
- Координиращата роля на Комисията и държавите-членки съвместно със социалните партньори ще бъде от съществено значение за по-лесното осъществяване на съпоставка между страните, както и сравнения по отношение на целеви показатели.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Споделеният ангажимент на ЕС по отношение на ключовите приоритети, очертани в настоящото съобщение, следва да помогне за справяне със средносрочните и дългосрочните предизвикателства пред Съюза и да гарантира съответствието между тях и краткосрочните мерки за възстановяване.

Комисията приканва Европейския съвет:

- да одобри трите ключови приоритета на споделения ангажимент на ЕС за трудова заетост;
- да одобри процеса на осъществяване от държавите-членки, Комисията и социалните партньори на действията, които са предложени в рамките на всеки приоритет, като се отчита специфичната ситуация във всяка държава-членка;
- да одобри предложенията на Комисията за по-добро използване на фондовете на Общността в отговор на кризата;
- да прикани тристранната социална среща на върха, предхождаща всеки пролетен Европейски съвет, да обсъди и осъществи мониторинг на напредъка, постигнат по отношение на установяването и изпълнението на приоритетите и действията на споделения ангажимент;
- да отбележи предложението на Комисията да осъществява мониторинг на изпълнението на споделения ангажимент на ЕС в сътрудничество с държавите-членки и социалните партньори в ЕС, както и да докладва на пролетния Европейски съвет през 2010 г. за постигнатия напредък и за неговите последици за програмата на Комисията за периода след 2010 г.

Приложения:

1. Неотдавнашни мерки за заетост, предприети от държавите-членки

2. Насърчаване на временното прилагане на работа на съкратено работно време

3. По-добро използване на ЕСФ